

Permanențe ale relațiilor de colaborare dintre Muzeul de istorie a municipiului București și instituțiile de cultură din județul Ilfov

Sărbătorirea a 50 de ani de multilaterală activitate a Muzeului de istorie a municipiului București constituie un prilej remarcabil de trecere în revistă a unui drum încununat de frumoase succese, rezultatele obținute de lucrătorii acestui muzeu reprezentând o evaluare firească a strădaniilor lor.

În cele ce urmează am dori să subliniem un aspect deosebit din activitatea acestei instituții și anume legătura trainică stabilită și sprijinul permanent acordat muzeelor și activității muzeistice din județul Ilfov.

Acest element, care ar părea la prima vedere insignifiant, constituie însă o caracteristică importantă a unei colaborări fructuoase, menite să contribuie într-o măsură însemnată la stimularea reciprocă a eforturilor de valorificare a cercetărilor științifice, de redare în circuitul de valori materiale și spirituale a celor mai de seamă descoperiri.

Evaluarea dimensiunilor firești ale acestei strînse conlucrări, manifestată printr-un schimb permanent de date și informații, presupune mai întâi aflarea originii ei și a mobilului care-i amplifică semnificația, dându-i în fapt proporții noi.

După părerea noastră, originea „afecțiunii” reciproce dintre Muzeul de istorie a Capitalei și activitatea muzeistică generală din județul Ilfov trebuie căutată în dezvoltarea multiseculară indisolubilă a celui mai mare oraș românesc cu zona imediat învecinată.

Istoria dovedește cu nenumărate exemple că, pornind de la cele mai vechi urme de activitate omenească și pînă în prezent, orașul București s-a dezvoltat ca parte integrantă a unei arii geografice largi, ce cuprinde în primul rînd Ilfovul. De aici, raționamentul unor ample cercetări arheologice ce au depășit limitele Capitalei, dar care au slujit la jalonarea unor întinse epoci, din istoria acesteia.

Ne referim la interesantele cercetări făcute la Vidra sau Snagov, la Cernica, Tinganu sau Căldăraru, la Fundeni sau Buftea, Bucumeni ori Căciulați, la Butimanu și în numeroase locuri, descoperiri care au elucidat o serie de elemente privind istoria Bucureștilor și a împrejurimilor.

Astfel, săpăturile efectuate de D. V. Rosetti în 1931—1933, în tell-ul de la Vidra¹, au scos la iveală mărturii apreciate în arheologia românească, vestigii caracteristice civilizației neolitice de tip Boian și Gumelnița, în cinci straturi suprapuse și exprimate în ceramică inedită, pictată cu alb

¹ Dinu V. Rosetti, Săpăturile de la Vidra, Raport preliminar, în „Publicațiile Muzeului municipiului București”, nr. 1, 1934.

și roșu, figurine antropomorfe din lut și os², obiecte de podoabă din cupru și aur. Fără îndoială că piesa cea mai valoroasă a fost vasul de cult denumit „Zelța de la Vidra”, unul din cele mai interesante și frumoase exemplare din plastica acestor culturi.

La Snagov, săpăturile efectuate în preajma mănăstirii, una din cele mai vechi din zona Bucureștilor, au dus la descoperirea unor fragmente ceramice și obiecte aparținând epocii bronzului și anume tipului de civilizație Glina III; iar cercetările unui mormânt de incinerare au scos la lumină un inventar caracteristic pentru cea de a doua epocă a fierului, Latène. Tot aici, cercetarea vechiului ansamblu arhitectonic a evidențiat aspecte ale vechii materiale și spirituale între secolele XIV—XVIII³. Cercetările arheologice de la Tinganu, începute în 1961⁴ și continuate până în 1966⁵, au deschis noi orizonturi și au adus valoroase mărturii, începând cu mijlocul secolului al XV-lea, de închegare a trăsăturilor urbane ale orașului București.

Cercetarea ctitoriei lui Radu cel Frumos de la Tinganu a permis nu numai descoperirea unui lăcaș necunoscut ci și stabilirea unei importante verigi în evoluția arhitecturii religioase românești de la jumătatea secolului al XV-lea.

Extinderea săpăturilor de aici asupra așezării geto-dace a confirmat, prin ceramica și obiectele de podoabă descoperite, înrudirea acesteia cu vestigiile găsite în marea stațiune arheologică de la Popești-Novaci (comuna Mihăilești) și ea cercetată un timp de muzeul municipal.

La Cernica, între 1960—1967, au fost descoperite numeroase mărturii ale culturii materiale, începând cu dovezi din epoca neolitică (circa 4000 de ani î.e.n.) și sfârșind cu secolul al XVIII-lea. Epoca neolitică a fost documentată prin așezări de tip Dudești și Boian, epoca bronzului prin cultura Glina III și mai ales prin cultura Tei; epoca fierului (îndeosebi Latène), precum și perioada prefeudală (secolul al VI-lea e.n.) și epoca medievală sînt atestate prin mărturii extrem de interesante.

În afară de acestea, la Bălăceanca s-au descoperit, tot sub egida Muzeului de Istorie a Municipiului București, obiecte diferite aparținând culturilor Gumelnița, Tei, Latène, perioadei prefeudale și epocii feudale, la Buftea exemplare de cultură Latène și prefeudală, la Buciumeni obiecte de silex și ceramică veche, la Căciulați aspecte ale unei civilizații înrudite cu cultura Tei.

Alte multe exemple ar putea atesta frecvența cercetărilor efectuate de Muzeul municipiului București în puncte arheologice din județul Ilfov, care au demonstrat în esență permanența vieții autohtone pe aceste meleaguri.

² Mioara Zgibea, *Figurine gumelnițene de pe teritoriul orașului și regiunii București*, în „Cercetări arheologice în București”, vol. I, București, 1963.

³ Dina V. Rosetti, *Săpăturile arheologice de la Snagov I*, în „Publicațiile Muzeului Municipiului București”, nr. 2, 1935.

⁴ Panait I. Panait, Mioara Turcu, Iulia Constantinescu, Paul I. Cernovodeanu, *Complexul medieval Tinganu*, în „Cercetări arheologice în București”, vol. II, București, 1965.

⁵ Panait I. Panait, Mioara Turcu, *Cercetările arheologice de la Tinganu (1963-1966)*, în „București, materiale de istorie și muzeografie”, vol. VI, 1968.

⁶ Gheorghe Cantacuzino, Sebastian Morintz, *Cercetări arheologice la Cernica*, în „București, materiale de istorie și muzeografie”, vol. VI, 1968.

Era firesc ca, pornind de la aceste premize, muzeele ilfovene, constituite in anii puterii populare, să preia și să ducă mai departe cercetarea arheologică din raza lor de activitate.

În scurt timp, Muzeul din Giurgiu a organizat șantiere de cercetare la Oinacu, Vedea, Frâțești, Petru Rareș, Drăghiceanu, iar Muzeul din Oltenița la Radovanu, Căscioarele, Chirnoși, Sultana, Vasilați, Curcani⁷, etc. Și tot atât de firesc era ca informarea reciprocă dintre cercetătorii Muzeului de istorie a municipiului București și cei de la muzeele din Giurgiu și Oltenița să se manifeste în interpretarea materialului arheologic atât de bogat și de variat, în expunerea lor muzeistică.

Sprejiniul prețios acordat de specialiștii Muzeului de istorie a municipiului București s-a concretizat și pe alte laturi, toate evidențiind fenomenul general de colaborare.

Astfel, ultimii ani au constituit o perioadă de consolidare a activității muzeale din județul Ilfov, concretizată prin creșterea patrimoniului sau prin atribuirea unor spații corespunzătoare.

Acest fapt a impus întocmirea și definitivarea pe baze științifice a noilor tematici ale expozițiilor de bază, ținându-se seama de materialele existente, de importanța lor, de spațiul afectat.

Specialiști ai Muzeului bucureștean, ca P. I. Pansit, M. Turcu, V. Leahu ș. a. și-au adus un valoros aport în acest sens, participând, în cadrul unor colective organizate pe plan județean pentru controlul și îndrumarea muncii de cercetare științifică și cultural-educativă a celor două muzee, la orientarea activității acestora prin sugestii interesante.

De asemenea, deseori, cînd muzeele din Giurgiu și Oltenița au organizat expoziții tematice cu prilejul diferitelor evenimente, a existat și ajutorul Muzeului de istorie a municipiului București, îndeosebi pentru ilustrarea aspectelor de istorie contemporană. Apelînd la sprijinul acestuia, rezultatele au fost din cele mai bune. Specialiștii din acest domeniu: Alexandru Cebuc, Ana Bene, Ștefan Ionescu au pus la dispoziția celor două instituții solicitante din județ numeroase clișee, fotografii, stampe și fotocopii ale unor documente, de mare interes documentar, care au conferit o înaltă ținută științifică expozițiilor organizate.

Se cuvine a aminti, printre altele, sprijinul acordat în luna martie a. e. de către Muzeul de istorie a municipiului București la organizarea expozițiilor documentare în cinstea semicentenarului creării P.C.R., punînd la dispoziția muzeelor din Giurgiu și Oltenița o serie de materiale.

În mare măsură, personalul de specialitate din muzeele județului Ilfov a apelat la sursele de informare și documentare oferite de biblioteca Muzeului bucureștean, superioară modestelor biblioteci din Giurgiu și Oltenița. Această latură a colaborării s-a lărgit și se va dezvolta și în viitor prin posibilitatea ce se va oferi ca de documentarea bibliografică să poată beneficia o serie de profesori de specialitate din județ, preocupăți de cercetarea istorică.

Cu acest ultim aspect, contribuția Muzeului de istorie a municipiului București începe să se amplifice, cuprinzînd și alte fațete ale activității muzeistice și de specialitate din județul Ilfov, marcînd, după opinia

⁷ Viorel Cosma, *Mărturiile ale istoriei locale în muzeele din județul Ilfov*, București, 1968.

noastră, o etapă superioară din toate punctele de vedere în conținutul colaborării și care-i conferă un prestigiu bine meritat.

Am scoate astfel în evidență constanta preocupare, avantajoasă pentru muzeografia județului Ilfov, a unor cercetători ai Muzeului de istorie a municipiului București de a depista și studia unele locuri și monumente istorice din județ, pentru reliefarea unor evenimente istorice petrecute pe teritoriul județului, care vin să completeze în mod fericit preocupările asemănătoare ale muzeologilor din județul Ilfov.

Exemple sînt și aici numeroase. Vom consemna numai aportul considerabil adus la cunoașterea unor aspecte culturale, istorice și etnografice privind mănăstirile Snagov, Tinganu, Comana și Cernica, ale palatului brîncovenesc de la Florești-Stoenești, ale complexului de la Mișunești, sau cele legate de evenimentele din 1821, 1848, 1907, precum și din perioada dinaintea și după crearea P.C.R., mergînd pînă la evenimente actuale.

Multe din aceste considerații, originale și interesante din punct de vedere științific, și-au găsit loc în coloanele ziarului „Steagul roșu”, fiind în acest fel făcute accesibile tuturor locuitorilor județului.

De curînd, împreună cu Muzeul de istorie a municipiului București, a fost organizată la Bolintin-Vale o interesantă manifestare, cu ocazia sărbătoririi a 150 de ani de la mișcarea revoluționară condusă de Tudor Vladimirescu, în cadrul căreia a fost evocat momentul primei proclamații către bucureșteni, dată la Bolintin, în 16 martie 1821.

De altfel, participarea cercetătorilor de la Muzeul de istorie a municipiului București la manifestările organizate în județ pe linia propagandei orale este din ce în ce mai frecventă. Aceștia susțin expuneri, iau parte la simpoziioane, se deplasează în brigăzile științifice, menținînd și în acest fel contactul cu preocupările existente în județul Ilfov. Ba, mai mult chiar, aceștia sînt solicitați — și răspund cu căldură — să participe la instruirile pe specialități ale cadrelor didactice din județ.

În multe cazuri au fost organizate, în virtutea colaborării de care ne ocupăm, vizite la Muzeul de istorie a municipiului București, care au constituit surse deosebit de prețioase pentru documentarea specialiștilor noștri în stabilirea unor legături cu evenimentele și faptele istorice petrecute pe teritoriul județului.

Pe linia lărgirii și accentuării colaborării dintre Muzeul de istorie a municipiului București și activitatea muzeistică din județul Ilfov se așază și sprijinul care s-a făcut simțit în ultima perioadă într-un domeniu relativ nou în județ. Este vorba de înființarea unor muzee școlare, puncte valoroase, pe de o parte pentru popularizarea cercetărilor istorice și etnografice ale localităților respective, iar pe de alta, pentru educarea patriotică a elevilor.

Cazul micului dar valorosului muzeu istoric și etnografic de la școala generală de 10 ani din comuna Fundeni este edificator. Organizatorii acestuia au găsit un sprijin competent la Muzeul de istorie a municipiului București. Pentru viitor este absolut cert că asemenea sprijin va fi lărgit, considerîndu-l absolut necesar și mai ales eficient.

Iată numai cîteva aspecte care definesc cum nu se poate mai bine colaborarea permanentă dintre noi în valorificarea tezaurului istoric, tezaur comun de fapt întregului nostru popor. Și faptul că această colaborare

este trainică o dovedește un lucru într-adevăr semnificativ : atunci cînd, printr-un oarecare complex de împrejurări, Muzeul de istorie a municipiului București a intrat în posesia unor obiecte sau documente care interessu județul Ilfov, ele au fost îndreptate către beneficiarul lor de drept. Așa s-a întimplat cu tezaurul de monede feudale de la Colibași (450 de monede turcești, austriece și rusești din secolul al XVIII-lea), sau cu o serie de documente din secolul al XIX-lea referitoare la istoria orașului Oltenița.

Lărgind schimbul informațional reciproc, Muzeul de istorie a municipiului București își va face desigur și mai mult simțite sprijinul și ajutorul, poate și prin organizarea, în județul Ilfov, a unor mici expoziții itinerante, cunoscut fiind că, datorită și așezării sale ca un inel în jurul Capitalei, istoria acestora interessază și pe ilfoveni, cu atît mai mult cu cît — și cercetările au demonstrat-o cu prisosință — există între București și județ analogii, legături și influențe.

Permanences des relations de collaboration entre le Musée d'Histoire de Bucarest et les entreprises de culture de la region d'Ilfov

RÉSUMÉ

L'ouvrage met en évidence les principaux aspects de la tradition de collaboration entre le Musée d'Histoire de Bucarest et l'activité muséistique du département d'Ilfov.

En parlant de l'activité de recherche scientifique déployée par le Musée d'Histoire de Bucarest dans des points archéologiques et muséistiques se trouvant sur le territoire du département d'Ilfov (Vidra, Snagov, Cernica, Tinganu, Căldăraru, Fundeni, Baftoa, Bucurmeni, Căciulata), Butimaru et autres), l'auteur met en évidence la façon dont les découvertes faites dans ces localités ont été utilisées par les musées de Giurgiu et d'Oltenița.

On souligne aussi, d'autres aspects de la collaboration entre le Musée d'Histoire de Bucarest et les musées de Giurgiu et d'Oltenița.